ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 9ης Νοεμβρίου 1995 *

Στην υπόθεση Τ-346/94,

France-aviation, εταιρία γαλλικού δικαίου με έδρα το Châteaufort (Γαλλία), εκπροσωπούμενη από τον Jean-Claude Cavaillé, δικηγόρο Λυών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Guy Arendt, 62, avenue Guillaume,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον Richard Wainwright, κύριο νομικό σύμβουλο, και τον Jean-Francis Pasquier, δημόσιο υπάλληλο κράτους μέλους αποσπασμένο στην Επιτροπή, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως REM 4/94, της 18ης Ιουλίου 1994, με την οποία η Επιτροπή έκρινε, κατόπιν αιτήσεως της Γαλλικής Δημοκρατίας, ότι η επιστροφή των εισαγωγικών δασμών δεν ήταν δικαιολογημένη στην περίπτωση της προσφεύγουσας,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τον H. Kirschner, προεδρεύοντα, τον A. Καλογερόπουλο και την V. Tiili, δικαστές,

γραμματέας: H. Jung

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 27ης Σεπτεμβρίου 1995,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο και ιστορικό της διαφοράς

1 Η προσφεύγουσα, η κύρια δραστηριότητα της οποίας είναι η συντήρηση ελαφρών αεροσκαφών που προορίζονται για στρατιωτικούς ή μη στρατιωτικούς σκοπούς, εισάγει στη Γαλλία από το 1980 συστατικά μέρη και ανταλλακτικά

αεροδυνάμων. Όσον αφορά την εφαρμογή του Κοινού Δασμολογίου, τα εισαγόμενα εμπορεύματα εμπίπτουν σε διάφορες δασμολογικές διακρίσεις, ανάλογα με το αν προορίζονται για πολιτικά αεροσκάφη (οπότε εισάγονται ατελώς) ή για στρατιωτικά (οπότε επιβάλλονται δασμοί).

2 Οι διάδικοι δεν αμφισβητούν ότι, κατά την εισαγωγή των περισσότερων από τα εν λόγω τεμάχια και ανταλλακτικά, η προσφεύγουσα δεν έχει τη δυνατότητα να προσδιορίσει εκ των προτέρων τον μεταγενέστερο προορισμό τους, δηλαδή να αναφέρει αν θα χρησιμοποιηθούν σε πολιτικά ή στρατιωτικά αεροσκάφη. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ουδέποτε ζήτησε ή έλαβε, για τα εν λόγω τεμάχια, τη γραπτή άδεια που προβλέπεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 4142/87 της Επιτροπής, της 9ης Δεκεμβρίου 1987, που καθορίζει τους όρους στους οποίους υπόκειται η υπαγωγή ορισμένων εμπορευμάτων σε ευνοϊκό δασμολογικό καθεστώς κατά την εισαγωγή λόγω του ειδικού τους προορισμού (ΕΕ L 387, σ. 81, στο εξής: κανονισμός 4142/87), άδεια που θα αποτελούσε προϋπόθεση για την ατελή εισαγωγή των χρησιμοποιούμενων από την προσφεύγουσα τεμαχίων, λόγω του ότι θα προορίζονταν για πολιτικά αεροσκάφη.

3 Υπό τις συνθήκες αυτές, οι γαλλικές τελωνειακές αρχές ανέχθηκαν κατ' αρχάς να δηλώνονται όλα τα τεμάχια που εισήγε η προσφεύγουσα, ανεξάρτητα από τον τελικό προορισμό τους, ως προοριζόμενα για πολιτικά αεροσκάφη, η δε κατάσταση των χρησιμοποιούμενων για στρατιωτικά αεροσκάφη τεμαχίων, τα οποία συνεπώς υπέκειντο σε δασμούς, τακτοποιούνταν εκ των υστέρων κατά τακτά χρονικά διαστήματα.

4 Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, οι γαλλικές τελωνειακές αρχές επισήμαναν στην προσφεύγουσα, στις αρχές του 1988, ότι η πρακτική ατελούς εισαγωγής και εξοφλήσεως των οφειλόμενων δασμών κατόπιν εκκαθαρίσεως εκ των υστέρων δεν μπορούσε να θεωρηθεί ικανοποιητική. Οι αρχές αυτές της υπενθύμισαν ότι στις αρχές του ίδιου έτους είχε αναλάβει τη δέσμευση να θέσει σε λειτουργία μια ιδιωτική αποθήκη τελωνειακής αποταμιεύσεως, την οποία θα διαχειριζόταν χάρη σε μεθόδους πληροφορικής, η δε λύση αυτή θα της έδινε τη δυνατότητα να δηλώνει κατά την έξοδο κάθε τεμαχίου από την αποθήκη κατά πόσον το εν λόγω τεμάχιο προορίζεται για πολιτικό ή στρατιωτικό αεροσκά-

φος. Πράγματι, κατά τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2503/88 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1988, για την τελωνειακή αποταμίευση (ΕΕ L 225, σ. 1) ένας από τους σκοπούς του συστήματος τελωνειακής αποταμιεύσεως είναι να βοηθήσει τους επιχειρηματίες που δεν γνωρίζουν τον τελικό προορισμό μη κοινοτικών εμπορευμάτων ή δεν θέλουν να ορίσουν ακόμα τον τελικό προορισμό των εν λόγω εμπορευμάτων.

5 Με έγγραφο της 26ης Δεκεμβρίου 1988 η προσφεύγουσα ζήτησε τη δημιουργία ιδιωτικής αποθήκης τελωνειακής αποταμιεύσεως εντός των χώρων που διέθετε στον αερολιμένα. Ένα έτος αργότερα, επειδή το εν λόγω αίτημα δεν είχε ικανοποιηθεί, οι γαλλικές τελωνειακές αρχές επιβεβαίωσαν, με έγγραφο της 28ης Νοεμβρίου 1989, ότι θα εφαρμοζόταν η μέθοδος της εκ των υστέρων εκκαθαρίσεως των δασμών, η οποία χρησιμοποιούνταν κατά τα προηγούμενα έτη, πρόσθεσαν δε ότι, «ενόψει των δυσχερειών που αντιμετωπίζετε (...) για τη θέση σε λειτουργία μιας χωριστής ιδιωτικής αποθήκης, δεν θα σας επιβληθεί συναφώς καμία χρηματική ποινή».

6 Με έγγραφο της 25ης Ιουνίου 1991 η προσφεύγουσα απευθύνθηκε στο αρμόδιο τελωνείο, ζητώντας και πάλι τη δημιουργία μια ιδιωτικής αποθήκης τελωνειακής αποταμιεύσεως. Με έγγραφο της 2ας Οκτωβρίου 1991 ο περιφερειακός διευθυντής τελωνείων επισήμανε τις δυσχέρειες που υπήρχαν συναφώς, οι οποίες οφείλονταν στην τροποποίηση των κανόνων που ίσχυαν για τους αποθηκευτικούς χώρους. Τέλος, με έγγραφο της 16ης Απριλίου 1992, ο περιφερειακός διευθυντής τελωνείων κοινοποίησε στην προσφεύγουσα την άδεια διαχειρίσεως της αποθήκης που είχε ζητήσει. Εντούτοις, κατόπιν της μεταφοράς του μέχρι τότε αρμόδιου τελωνείου, ο ίδιος διευθυντής, επέφερε, με έγγραφο που της απέστειλε στις 20 Οκτωβρίου 1992, μια τροποποίηση στην αρχικώς χορηγηθείσα άδεια. Η λειτουργία της αποθήκης τελωνειακής αποταμιεύσεως δεν κατέστη δυνατή πριν από την 1η Ιανουαρίου 1993, η δε προσφεύγουσα αποδίδει την καθυστέρηση αυτή στην «ολιγωρία της διοικήσεως», η οποία περιγράφηκε ανωτέρω.

7 Προηγουμένως, με έγγραφο της 12ης Ιουνίου 1990, το αρμόδιο τελωνείο είχε πληροφορήσει την προσφεύγουσα ότι η μέχρι τότε προνομιακή δασμολογική μεταχείρισή της θα καταργούνταν από την 1η Ιουλίου 1990, επειδή δεν είχε τηρήσει τη δέσμευσή της να θέσει σε λειτουργία το 1990 την προαναφερθείσα αποθήκη τελωνειακής αποταμιεύσεως. Κατόπιν αυτού, η προσφεύγουσα υποχρεώθηκε να θέσει σε ελεύθερη κυκλοφορία όλες τις εισαγωγές της και να εξοφλήσει αμέσως τους σχετικούς δασμούς, περιλαμβανομένων και των δασμών

που αφορούσαν τα τεμάχια που στη συνέχεια θα χαρακτηρίζονταν ως προοριζόμενα για πολιτικά αεροσκάφη. Στο ανωτέρω έγγραφο περιεχόταν συναφώς η εξής φράση: «Θα έχετε πλέον την υποχρέωση να υποβάλλετε, στο τέλος κάθε διαχειριστικής χρήσεως, αίτηση επιστροφής των δασμών και τελών για τα τεμάχια που θα έχουν χρησιμοποιηθεί για πολιτικά αεροσκάφη.»

8 Κατόπιν της υποβολής από την προσφεύγουσα της πρώτης αιτήσεως επιστροφής τον Οκτώβριο 1991, ο περιφερειακός διευθυντής τελωνείων της απάντησε με έγγραφο της 23ης Δεκεμβρίου 1991 ότι «επιτρέπεται κατ' αρχήν η επιστροφή» και διευκρίνισε ότι έπρεπε ακόμη να υποβληθούν ορισμένα δικαιολογητικά, προκειμένου να ελεγχθούν από την αρμόδια υπηρεσία. Στη συνέχεια η προσφεύγουσα υπέβαλε στις τελωνειακές αρχές, με έγγραφο της 12ης Ιουλίου 1993, αίτηση επιστροφής των δασμών που είχε καταβάλει για τα τεμάχια που είχε εισαγάγει το 1990, το 1991 και το 1992 και τα οποία τελικά χρησιμοποιήθηκαν σε πολιτικά αεροσκάφη. Το ακριβές ποσό του οποίου ζητείται η επιστροφή και το οποίο προσδιορίστηκε αργότερα ανέρχεται σε 1 610 338 γαλλικά φράγκα (FF). Οι γαλλικές αρχές και η Επιτροπή δεν προέβαλαν αντιρρήσεις ούτε για το ύψος του ποσού αυτού ούτε για τη μέθοδο υπολογισμού του.

9 Με έγγραφο της 4ης Ιανουαρίου 1994 η γαλλική Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Έμμεσων Φόρων επισήμανε στην προσφεύγουσα ότι, κατά τον χρόνο κατά τον οποίο τέθηκαν σε κατανάλωση τα εισαχθέντα είδη, δεν είχε άδεια υπαγωγής τους σε ευνοϊκό δασμολογικό καθεστώς λόγω του ειδικού προορισμού τους, πράγμα που σήμαινε ότι οι δασμοί που είχε καταβάλει οφείλονταν νομίμως, σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού 4142/87. Η γενική διεύθυνση αυτή την πληροφόρησε επίσης ότι, λόγω των ιδιαίτερων περιστάσεων της υποθέσεως, είχε αποφασίσει να διαβιβάσει την αίτηση επιστροφής στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κατ' εφαρμογή του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1430/79 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουλίου 1979, περί της επιστροφής ως αχρεωστήτως εισπραχθέντων ή της διαγραφής χρέους εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/015, σ. 162), το οποίο, κατόπιν της τροποποιήσεώς του με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3069/86 του Συμβουλίου, της

7ης Οκτωβρίου 1986, για την τροποποίηση του κανονισμού 1430/79 (ΕΕ L 286, σ. 1) (στο εξής: άρθρο 13), έχει ως εξής:

«Η επιστροφή ή η διαγραφή εισαγωγικών δασμών είναι δυνατή σε ειδικές περιπτώσεις, εκτός από εκείνες που αναφέρονται στα μέρη Α έως Δ, οι οποίες προκύπτουν από περιστάσεις κατά τις οποίες δεν υπήρξε ούτε προφανής αμέλεια ούτε δόλος εκ μέρους του ενδιαφερομένου. (...)»

10 Με έγγραφο της 4ης Φεβρουαρίου 1994, το γαλλικό Υπουργείο Προϋπολογισμού διαβίβασε στην Επιτροπή τον φάκελο της προσφεύγουσας, κατ' εφαρμογή του διαδικαστικού κανόνα που προβλέπει το άρθρο 905 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2454/93 της Επιτροπής, της 2ας Ιουλίου 1993, για τον καθορισμό ορισμένων διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (αντιστοίχως, ΕΕ L 253, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 2454/93, και ΕΕ L 302, σ. 1). Η διάταξη αυτή περιλαμβάνεται σ' ένα κεφάλαιο στο οποίο απαριθμούνται ορισμένες ιδιαίτερες αντιπροσωπευτικές περιπτώσεις στις οποίες πρέπει να θεωρείται ότι οι προϋποθέσεις για την επιστροφή πληρούνται αυτοδικαίως ή αποκλείεται αυτοδικαίως να πληρούνται. Οι εθνικές αρχές, όταν αντιμετωπίζουν μία από τις περιπτώσεις αυτές, είναι αρμόδιες να αποφασίζουν αν θα επιτρέψουν την επιστροφή ή όχι. Αντίθετα, όταν δεν είναι σε θέση να λάβουν απόφαση και η αίτηση συνοδεύεται από στοιχεία που μπορούν να δικαιολογήσουν την επιστροφή, πρέπει να υποβάλουν την υπόθεση στην Επιτροπή προς έκδοση αποφάσεως, ο φάκελος δε που υποβάλλεται στην Επιτροπή πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία στοιχεία για την πλήρη εξέταση της υποθέσεως.

11 Όταν διαπιστώνεται ότι τα πληροφοριακά στοιχεία που έχει διαβιβάσει το κράτος μέλος στην Επιτροπή είναι ανεπαρκή, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει τη διαβίβαση συμπληρωματικών πληροφοριακών στοιχείων. Κατόπιν διαβουλεύσεως με ομάδα εμπειρογνωμόνων που απαρτίζεται από αντιπροσώπους όλων των κρατών μελών, οι οποίοι συνέρχονται στο πλαίσιο της Επιτροπής Τελω-

νειακών Ατελειών για να εξετάσουν τη συγκεκριμένη περίπτωση, η Επιτροπή αποφασίζει είτε ότι η εξεταζόμενη περίπτωση δικαιολογεί την επιστροφή είτε ότι δεν την δικαιολογεί (άρθρο 907). Η απόφαση αυτή κοινοποιείται στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος και με βάση ακριβώς την απόφαση αυτή οι εθνικές αρχές αποφαίνονται επί της αιτήσεως του ενδιαφερομένου (άρθρο 908).

12 Το γαλλικό Υπουργείο Προϋπολογισμού επισυνήψε στο έγγραφο της 4ης Φεβρουαρίου 1994 έναν δισέλιδο φάκελο, στον οποίο περιγραφόταν η περίπτωση της προσφεύγουσας κατά την περίοδο 1990 έως 1992, ενώ δεν αναφέρονταν ούτε το τελωνειακό σύστημα που ίσχυε γι' αυτήν πριν από το 1990 ούτε η αλλαγή του συστήματος, η οποία επιβλήθηκε τον Ιούλιο 1990, ούτε η αλληλογραφία μεταξύ των γαλλικών αρχών και της προσφεύγουσας κατά το διάστημα μεταξύ 1988 και 1992 σχετικά με το ενδεχόμενο επιστροφής και τη θέση σε λειτουργία μιας αποθήκης τελωνειακής αποταμιεύσεως. Στον φάκελο αυτό αναφέρονταν, μεταξύ άλλων, τα εξής:

— ότι η προσφεύγουσα δεν μπορούσε να προσδιορίσει, κατά την άφιξη των εμπορευμάτων, ποια τεμάχια θα χρησιμοποιούνταν σε πολιτικά και ποια σε στρατιωτικά αεροσκάφη και ότι αυτός ήταν ο λόγος για τον οποίο δεν είχε υποβάλει αίτηση χορηγήσεως άδειας υπαγωγής στο καθεστώς περί ειδικού προορισμού,

— ότι συνεπώς έθετε τα εισαγόμενα προϊόντα σε ελεύθερη κυκλοφορία και κατέβαλλε τους σχετικούς δασμούς, ενώ, στο πλαίσιο του εν λόγω καθεστώτος, θα μπορούσε να απαλλάσσεται από την υποχρέωση καταβολής τους,

— ότι η προσφεύγουσα από το 1993, κατόπιν των συμβουλών των τελωνειακών υπηρεσιών, θέτει τα εισαγόμενα εμπορεύματα σε αποθήκη τελωνειακής αποταμιεύσεως.

Μεταξύ των λογιστικών και τελωνειακών εγγράφων που επισυνάπτονταν στον ανωτέρω φάκελο καταλέγεται ένα έγγραφο που απέστειλε η προσφεύγουσα στις 12 Ιουλίου 1993 στη Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Έμμεσων Φόρων

και στο οποίο η προσφεύγουσα ανέφερε ότι από την 1η Ιουλίου 1990 είχε παύσει να υπάγεται στο προνομιακό δασμολογικό καθεστώς που εφαρμοζόταν στην περίπτωσή της προηγουμένως, ότι από την 1η Ιανουαρίου 1993 είχε θέσει σε λειτουργία την αποθήκη τελωνειακής αποταμιεύσεως, της οποίας η έναρξη λειτουργίας είχε καθυστερήσει λόγω των διαφόρων τροποποιήσεων των εφαρμοστέων κειμένων, και ότι της είχε δοθεί η διαβεβαίωση ότι μπορούσε να υποβάλει αίτηση επιστροφής των δασμών που είχε καταβάλει το 1990, το 1991 και το 1992.

13 Η γαλλική διοίκηση πρότεινε, με τον φάκελο που διαβίβασε στις 4 Φεβρουαρίου 1994, να επιτραπεί η επιστροφή των δασμών που είχαν καταβληθεί για τα τεμάχια που χρησιμοποιήθηκαν για πολιτικά αεροσκάφη. Η προσφεύγουσα δηλαδή δεν μπορούσε να τα διαχωρίσει ευθύς εξαρχής, αφού τα τεμάχια αυτά είναι τα ίδια, ανεξάρτητα από το είδος του αεροσκάφους. Η προσφεύγουσα, για λόγους ορθολογικότερης οργανώσεως, πραγματοποιούσε συνολικές εισαγωγές, αντί να πραγματοποιεί χωριστές εισαγωγές για τα πολιτικά αεροσκάφη. Κατά τις γαλλικές αρχές, η μεταχείριση των εν λόγω τεμαχίων ήταν σύμφωνη προς το καθεστώς περί ειδικού προορισμού. Η γαλλική διοίκηση έκρινε ότι «η εταιρία αυτή δεν μπορεί να κατηγορηθεί ούτε για δόλο ούτε για αμέλεια».

14 Κατόπιν αιτήσεως της Επιτροπής, το Υπουργείο, προκειμένου να συμπληρώσει τον φάκελο, διαβίβασε τον Μάιο 1994 ορισμένα αριθμητικά στοιχεία και ένα αντίγραφο της τελωνειακής διασαφήσεως.

15 Στις 18 Ιουλίου 1994 η Επιτροπή, βάσει του ανωτέρω φακέλου και κατόπιν διαβουλεύσεως με την ομάδα εμπειρογνωμόνων που προβλέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία, εξέδωσε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 13, παράγραφος 1, την απόφαση REM 4/94, κατά την οποία η επιστροφή των εισαγωγικών δασμών δεν είναι δικαιολογημένη στην προκειμένη περίπτωση, επειδή

— η προσφεύγουσα δεν είχε τηρήσει καμία από τις προϋποθέσεις που προβλέπει ο κανονισμός 4142/87 για την υπαγωγή σε ευνοϊκό δασμολογικό καθεστώς κατά την εισαγωγή λόγω ειδικού προορισμού, και συγκεκριμένα δεν είχε λάβει προηγουμένως γραπτή άδεια, η οποία άλλωστε δεν μπορεί να έχει αναδρομική ισχύ,

— η μη τήρηση της νομοθεσίας δεν αποτελεί ειδική περίπτωση υπό την έννοια του άρθρου 13,

— υπήρξαν πολλές εισαγωγές και το σφάλμα επαναλήφθηκε,

— υπήρξε προφανής αμέλεια εκ μέρους της προσφεύγουσας.

16 Κατόπιν της κοινοποιήσεως της αποφάσεως αυτής από την Επιτροπή στη γαλλική διοίκηση, η γαλλική διοίκηση ενημέρωσε την προσφεύγουσα, με έγγραφο της 13ης Αυγούστου 1994, για την εν λόγω απόφαση και τα βασικά σημεία του σκεπτικού της. Όπως προκύπτει από τη σφραγίδα επί του εγγράφου αυτού, το έγγραφο παρελήφθη στα γραφεία της προσφεύγουσας στις 23 Αυγούστου 1994.

Διαδικασία

17 Κατόπιν αυτών η προσφεύγουσα άσκησε την παρούσα προσφυγή, η οποία πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 18 Οκτωβρίου 1994.

18 Η έγγραφη διαδικασία εξελίχθηκε κανονικά. Με απόφαση του Πρωτοδικείου της 9ης Μαρτίου 1995 και αφού οι διάδικοι διατύπωσαν τις παρατηρήσεις τους, η εκδίκαση της υποθέσεως ανατέθηκε στο πρώτο τμήμα, συγκείμενο από τρεις δικαστές. Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (πρώτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Εντούτοις, αποφάσισε τη λήψη ορισμένων μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας. Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη συνεδρίαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1995. Κατά τη λήξη της συνεδριάσεως ο Πρόεδρος κήρυξε τη λήξη της προφορικής διαδικασίας.

Αιτήματα των διαδίκων

19 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει την απόφαση REM 4/94 της Επιτροπής, της 18ης Ιουλίου 1994, την οποία απηύθυνε η Επιτροπή προς τη Γαλλική Δημοκρατία, Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Έμμεσων Φόρων·

— να αναγνωρίσει ότι είναι κατ' αρχήν βάσιμη η αίτηση επιστροφής δασμών που διαβιβάστηκε μέσω της Γενικής Διευθύνσεως Γαλλικών Τελωνείων, στην οποία εναπόκειται ο τελικός έλεγχος του ύψους των προς επιστροφή δασμών·

— να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.

20 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί του αιτήματος ακυρώσεως της αποφάσεως της Επιτροπής

21 Η προσφεύγουσα προβάλλει τρεις λόγους ακυρώσεως, ο πρώτος από τους οποίους αφορά την παραβίαση της αρχής περί προηγουμένης ακροάσεως, καθόσον δεν της δόθηκε η ευκαιρία να αναπτύξει τα επιχειρήματά της ενώπιον

της Επιτροπής, ο δεύτερος την παραβίαση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, καθόσον η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε χωρίς να ληφθεί υπόψη η εμπιστοσύνη που είχαν δημιουργήσει ευλόγως στην προσφεύγουσα οι ενδείξεις που της είχαν παράσχει οι γαλλικές τελωνειακές αρχές σχετικά με την επιστροφή των καταβληθέντων δασμών, ο δε τρίτος την εσφαλμένη ερμηνεία της έννοιας «ειδική περίπτωση», όπως χρησιμοποιείται στο άρθρο 13, καθόσον είναι προφανές ότι η Επιτροπή δεν εξέτασε την πραγματική κατάστασή της απ' όλες τις κρίσιμες απόψεις. Το Πρωτοδικείο κρίνει σκόπιμο να εξετάσει κατ' αρχάς τον λόγο ακυρώσεως που αφορά την παραβίαση της αρχής περί προηγουμένης ακροάσεως.

Επί του λόγου ακυρώσεως που αφορά την παραβίαση της αρχής περί προηγουμένης ακροάσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

22 Η προσφεύγουσα τονίζει ότι η αρχή περί προηγουμένης ακροάσεως, η οποία είναι αναγκαία για τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας — για τα οποία έχει αναγνωρισθεί ότι αποτελούν θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου — συνιστά κανόνα γενικής ισχύος, κατά τον οποίο οι αποδέκτες αποφάσεως δημόσιας αρχής που θίγει σε σημαντικό βαθμό τα συμφέροντά τους πρέπει να είναι σε θέση να καθιστούν εγκαίρως γνωστές τις απόψεις τους (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 23ης Οκτωβρίου 1974, 17/74, Transocean Marine Paint κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1974, σ. 441, σκέψη 15, και της 9ης Νοεμβρίου 1983, 322/81, Michelin κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3461, σκέψη 7). Η αρχή περί προηγουμένης ακροάσεως εφαρμόζεται όχι μόνο στις διαδικασίες που ενδέχεται να καταλήξουν σε επιβολή κυρώσεων, αλλά και στις διαδικασίες που ενδέχεται να έχουν αρνητικές συνέπειες για τις επιχειρήσεις, πράγμα που συμβαίνει εν προκειμένω.

23 Η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι δεν της δόθηκε η δυνατότητα να προβάλει τα επιχειρήματά της ούτε ενώπιον της ομάδας εμπειρογνωμόνων ούτε ενώπιον των υπηρεσιών της Επιτροπής. Συναφώς τονίζει ότι η μη τήρηση της αρχής περί προηγουμένης ακροάσεως οδήγησε εν προκειμένω την Επιτροπή σε εσφαλμένη ανάλυση και σε εφαρμογή του κανονισμού 4142/87 η οποία δεν ανταποκρίνεται καθόλου στην πραγματική κατάστασή της. Οι γαλλικές τελωνειακές αρχές δηλαδή, με τον φάκελο που διαβίβασαν στην Επιτροπή, δεν προέβαλαν τον ρόλο που διαδραμάτισαν οι ίδιες στα γεγονότα που αποτέλεσαν την αφορμή της αιτήσεως επιστροφής. Η προσφεύγουσα συνεπώς στερή-

θηκε τη δυνατότητα να διατυπώσει ορισμένα βασικά επιχειρήματα για την υποστήριξη της υποθέσεώς της ενώπιον της Επιτροπής και ενώπιον της ομάδας εμπειρογνωμόνων.

24 Η Επιτροπή, μολονότι δέχεται τη σημασία της αρχής περί προηγουμένης ακροάσεως, παραπέμπει στη νομολογία του Δικαστηρίου, κατά την οποία η διαδικασία εκδόσεως των αποφάσεων για επιστροφή δασμών — η οποία περιλαμβάνει διάφορες φάσεις, ορισμένες από τις οποίες εκτυλίσσονται σε εθνικό επίπεδο (κατάθεση της αιτήσεως από την επιχείρηση, αρχική εξέταση από τις τελωνειακές αρχές) και ορισμένες άλλες σε κοινοτικό επίπεδο (υποβολή της αιτήσεως στην Επιτροπή, εξέταση της υποθέσεως από την Επιτροπή Τελωνειακών Ατελειών, διαβούλευση με ομάδα εμπειρογνωμόνων, απόφαση της Επιτροπής, κοινοποίηση στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος) — παρέχει στους ενδιαφερομένους όλες τις αναγκαίες νομικές εγγυήσεις (αποφάσεις της 17ης Μαρτίου 1983, 294/81, Control Data κατά Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 911, της 13ης Νοεμβρίου 1984, 98/83 και 230/83, Van Gend en Loos κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 3763, και της 6ης Ιουλίου 1993, C-121/91 και C-122/91, CT Control (Rotterdam) και JCT Benelux κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-3873, σκέψη 48).

25 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι εν προκειμένω η διαδικασία αυτή εφαρμόστηκε ορθά και έδωσε τη δυνατότητα στην προσφεύγουσα να εκθέσει τα επιχειρήματά της ενώπιον των γαλλικών αρχών, οι οποίες υποστήριξαν την αίτησή της για επιστροφή δασμών ενώπιον της Επιτροπής και της ομάδας εμπειρογνωμόνων. Το γεγονός ότι οι γαλλικές αρχές δεν τόνισαν τον ρόλο που διαδραμάτισαν ενδεχομένως στην υπόθεση αυτή οφείλεται χωρίς αμφιβολία στο ότι έκριναν ότι δεν ήταν σκόπιμο να το αναφέρουν είτε επειδή δεν ήταν αποδεδειγμένος είτε επειδή δεν ασκούσε καμία επιρροή επί της εξετάσεως της αιτήσεως επί της ουσίας. Εξάλλου, η Επιτροπή, όταν έλαβε υπόψη τον φάκελο που της είχαν διαβιβάσει οι εθνικές αρχές, δεν έκρινε αναγκαίο να ζητήσει πρόσθετα πληροφοριακά στοιχεία, τα οποία, εν πάση περιπτώσει, δεν θα μπορούσαν να έχουν ως αποτέλεσμα να προσδοθεί διαφορετικό περιεχόμενο στην προσβαλλομένη απόφαση.

26 Η Επιτροπή, απαντώντας σε ερώτηση του Πρωτοδικείου σχετικά με το αν έχει κρίσιμη σημασία εν προκειμένω η απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Νοεμβρίου 1991, C-269/90, Technische Universität München (Συλλογή 1991, σ. I-5469), υποστήριξε ότι η νομολογία αυτή δεν είναι δυνατόν να εφαρμοστεί κατ' αναλογία στην παρούσα διαφορά. Πράγματι, οι λόγοι για τους οποίους το ζήτημα

υποβλήθηκε στην Επιτροπή δεν είναι οι ίδιοι και στις δύο περιπτώσεις: στην υπόθεση C-269/90, είχε επιδιωχθεί η λήψη αποφάσεως επί του τεχνικού ελέγχου μιας αιτήσεως ατελούς εισαγωγής, που προβλεπόταν για ορισμένες επιστημονικές συσκευές, από το περισσότερο ενδεδειγμένο όργανο, επειδή η εθνική διοικητική αρχή έκρινε ότι η Επιτροπή, επικουρούμενη από τα κράτη μέλη, ήταν σε καλύτερη θέση από την ίδια, προκειμένου να προβεί σε τεχνικής φύσεως συγκρίσεις και να εξακριβώσει αν υπήρχαν ισοδύναμες συσκευές εντός ολόκληρης της Κοινότητας· αντίθετα, στην προκειμένη περίπτωση, η οποία αφορά την επιστροφή δασμών, η μετάβαση σε υψηλότερο επίπεδο αρμοδιότητας αφορά το περιεχόμενο της αποφάσεως και τις συνέπειές της επί των ιδίων πόρων της Κοινότητας, αφού η Επιτροπή αποκτά αρμοδιότητα, όταν πρόκειται για τη λήψη αποφάσεως περί επιστροφής των δασμών, ενώ το κράτος μέλος εξακολουθεί να έχει την εξουσία λήψεως αποφάσεως, όταν πρόκειται να απορριφθεί η αίτηση επιστροφής. Η Επιτροπή επανέλαβε ότι, εν πάση περιπτώσει, οι διευκρινίσεις που η προσφεύγουσα θεωρεί ότι παρέσχε προς στήριξη της προσφυγής της δεν θα μπορούσαν να έχουν ως αποτέλεσμα να προσδοθεί διαφορετικό περιεχόμενο στην προσβαλλόμενη απόφαση.

27 Η Επιτροπή, απαντώντας σε ερώτηση του Πρωτοδικείου σχετικά με το καθεστώς περί ειδικών προορισμών, υπενθύμισε τέλος ότι η κατοχή άδειας αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την υπαγωγή στο εν λόγω καθεστώς. Είναι αυτονόητο ότι, κατά τη φάση της χορηγήσεως της άδειας, αλλά κυρίως κατά τη φάση της δηλώσεως περί θέσεως σε ελεύθερη κυκλοφορία, ο αιτών πρέπει να είναι σε θέση να συγκεκριμενοποιεί το εμπόρευμα για το οποίο ενδέχεται να πληρούνται οι προϋποθέσεις υπαγωγής στον ειδικό προορισμό. Κατά συνέπεια, η μόνη νόμιμη λύση για την προσφεύγουσα θα ήταν να προβαίνει στη συγκεκριμενοποίηση αυτή το αργότερο κατά το χρονικό σημείο της δηλώσεως περί θέσεως σε ελεύθερη κυκλοφορία. Είναι εντούτοις σαφές ότι, αν η προσφεύγουσα θεωρούσε ότι ήταν αδύνατον να διαχωρίσει τα προϊόντα κατά τον χρόνο θέσεώς τους σε ελεύθερη κυκλοφορία, ανάλογα με το αν προορίζονταν για χρήση σε στρατιωτικά ή πολιτικά αεροσκάφη, δεν θα είχε πλέον κανένα νόημα η προηγούμενη χορήγηση άδειας περί ειδικού προορισμού. Από τα ανωτέρω η Επιτροπή συνάγει ότι, εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα δεν θα μπορούσε, ακόμη και αν το είχε επιδιώξει, ούτε να λάβει άδεια περί ειδικού προορισμού ούτε, συνακόλουθα, να αποκομίσει όφελος από τη χορήγηση τέτοιας άδειας.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

28 Διαπιστώνεται εκ προοιμίου ότι, σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο που περιγράφηκε ανωτέρω, η διοικητική διαδικασία που κατέληξε στην έκδοση της επί-

δικης αποφάσεως περιελάμβανε διάφορες φάσεις, οι οποίες εκτυλίχθηκαν αφενός σε εθνικό επίπεδο, αφού η προσφεύγουσα υπέβαλε την αίτηση επιστροφής με τα σχετικά δικαιολογητικά στις γαλλικές διοικητικές αρχές, και αφετέρου σε κοινοτικό επίπεδο, αφού οι γαλλικές αρχές κατάρτισαν και διαβίβασαν τον φάκελο της προσφεύγουσας στην Επιτροπή, η οποία, κατόπιν της γνωμοδοτήσεως μιας ομάδας εμπειρογνωμόνων, έκρινε ότι δεν ήταν δικαιολογημένη η αιτούμενη επιστροφή.

29 Στο πλαίσιο αυτό η Επιτροπή ισχυρίζεται — παραπέμποντας στις προπαρατεθείσες αποφάσεις Control Data κατά Επιτροπής, Van Gend en Loos κατά Επιτροπής και κυρίως CT Control (Rotterdam) και JCT Benelux κατά Επιτροπής — ότι στην προκειμένη περίπτωση ελήφθη υπόψη το δικαίωμα ακροάσεως της προσφεύγουσας, αφού η επίμαχη διαδικασία έδωσε στην προσφεύγουσα τη δυνατότητα να εκθέσει όλα τα επιχειρήματά της ενώπιον των γαλλικών αρχών και ο φάκελός της, τον οποίο διαβίβασαν οι γαλλικές αρχές, τέθηκε στη διάθεση τόσο της ομάδας εμπειρογνωμόνων όσο και της Επιτροπής.

30 Συναφώς το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι το δικαίωμα ακροάσεως της προσφεύγουσας σε μια διαδικασία σαν τη διαδικασία που αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας διαφοράς πρέπει κατ' αρχάς να γίνεται σεβαστό στο πλαίσιο των σχέσεων μεταξύ του ενδιαφερομένου και της εθνικής διοικήσεως. Πράγματι, ο κανονισμός 2454/93 προβλέπει μόνο επαφές αφενός μεταξύ του ενδιαφερομένου και της εθνικής διοικήσεως και αφετέρου μεταξύ της διοικήσεως αυτής και της Επιτροπής. Μολονότι η ρύθμιση αυτή δεν προβλέπει τη δυνατότητα άμεσων επαφών μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής και του ενδιαφερομένου, δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι η Επιτροπή μπορεί να αρκείται, σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες οφείλει να εξετάσει αιτήσεις επιστροφής, στα στοιχεία που της έχει διαβιβάσει η εθνική διοίκηση. Επ' αυτού πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 905, παράγραφος 2, του κανονισμού 2454/93 προβλέπει ότι η Επιτροπή μπορεί να ζητεί από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος να της διαβιβάσει συμπληρωματικά πληροφοριακά στοιχεία. Κατά συνέπεια, πρέπει να εξετασθεί αν στην προκειμένη περίπτωση η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη, προκειμένου να εξασφαλίσει τον σεβασμό του δικαιώματος ακροάσεως της προσφεύγουσας, να ζητήσει τέτοια συμπληρωματικά στοιχεία, τα οποία μάλιστα θα παρέχονταν κατ' αρχάς από την προσφεύγουσα στη γαλλική διοίκηση και στη συνέχεια θα διαβιβάζονταν στην Επιτροπή.

31 Συναφώς πρέπει να τονισθεί ότι τα πραγματικά περιστατικά της παρούσας υποθέσεως διαφέρουν σημαντικά από τα πραγματικά περιστατικά που παρατίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 24 και 29. Στην προκειμένη περίπτωση δηλαδή η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι ο φάκελος που κατάρτισαν και διαβίβασαν οι εθνικές αρχές δεν ήταν πλήρης, ενώ στις τρεις προαναφερθείσες υποθέσεις δεν είχε προβληθεί καμία τέτοια αιτίαση. Στην υπόθεση CT Control (Rotterdam) και JCT Benelux κατά Επιτροπής οι προσφεύγουσες είχαν μάλιστα αναγνωρίσει ότι όλα τα επιχειρήματα που μπορούσαν να προβάλουν διαλαμβάνονταν στην αίτησή τους και ότι δεν υπήρχε κανένα νέο στοιχείο που δεν μπόρεσαν να ενσωματώσουν στην επιχειρηματολογία τους (σκέψη 49 της αποφάσεως). Αντίθετα, στην προκειμένη περίπτωση η προσφεύγουσα δήλωσε, απαντώντας στα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας που αποφάσισε το Πρωτοδικείο, ότι δεν μετέσχε στην κατάρτιση του φακέλου, ότι δεν της δόθηκε η δυνατότητα να λάβει γνώση του περιεχομένου του πριν από τη διαβίβασή του και ότι ουδέποτε έλαβε γνώση του περιεχομένου αυτού.

32 Επιπλέον, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο τόνισε, με την απόφαση που εξέδωσε στην προαναφερθείσα υπόθεση Technische Universität München, η οποία αφορούσε τη χορήγηση τελωνειακής ατέλειας για την εισαγωγή μιας επιστημονικής συσκευής, ότι, προκειμένου περί διοικητικής διαδικασίας που αφορά περίπλοκες τεχνικές αξιολογήσεις, η Επιτροπή διαθέτει εξουσία εκτιμήσεως, ενώ παράλληλα υπογράμμισε ότι στις περιπτώσεις στις οποίες η Επιτροπή διαθέτει τέτοια εξουσία εκτιμήσεως ο σεβασμός των εγγυήσεων που προβλέπει η κοινοτική έννομη τάξη για τις διοικητικές διαδικασίες έχει θεμελιώδη σημασία και ότι μεταξύ των εγγυήσεων αυτών περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα του ενδιαφερομένου να γνωστοποιεί την άποψή του (σκέψεις 13 και 14). Μολονότι η εφαρμοστέα κοινοτική ρύθμιση δεν προβλέπει τη δυνατότητα του εισαγωγέα να δώσει εξηγήσεις ενώπιον της Επιτροπής, αν και τα στοιχεία του εισαγωγέα σχετικά με τα χαρακτηριστικά της εισαγόμενης επιστημονικής συσκευής και της σκοπούμενης χρήσεώς της ενδέχεται να είναι πολύ χρήσιμα, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το δικαίωμα ακροάσεως σε μια τέτοια διοικητική διαδικασία απαιτεί να δίδεται η δυνατότητα στον ενδιαφερόμενο, και μάλιστα κατά τη διάρκεια της διαδικασίας που διεξάγεται ενώπιον της Επιτροπής, να λαμβάνει θέση και να κάνει γνωστή λυσιτελώς την άποψή του ως προς την κρισιμότητα των πραγματικών περιστατικών καθώς και, ενδεχομένως, ως προς τα έγγραφα στα οποία στηρίχθηκε κοινοτικό όργανο (σκέψεις 23 έως 25).

33 Πρέπει να εξετασθεί αν η ανωτέρω συλλογιστική του Δικαστηρίου μπορεί να έχει σημασία και στο πλαίσιο μιας διαδικασίας εφαρμογής του άρθρου 13, όπως η προκειμένη. Επ' αυτού η Επιτροπή αντέτεινε, ορθώς βέβαια, ότι δεν

προβαίνει σε «περίπλοκες τεχνικές αξιολογήσεις», όταν αποφασίζει σχετικά με την επιστροφή των δασμών. Το Πρωτοδικείο εκτιμά πάντως ότι το δικαίωμα ακροάσεως του ενδιαφερομένου από την Επιτροπή δεν γεννάται μόνον από το γεγονός ότι μια υπόθεση έχει ιδιαίτερα τεχνικό χαρακτήρα, αλλά και από το γεγονός ότι η Επιτροπή διαθέτει συναφώς εξουσία εκτιμήσεως.

34 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η Επιτροπή διαθέτει, από πολλές απόψεις, ευχέρεια εκτιμήσεως κατά την εφαρμογή του άρθρου 13, το οποίο έχει χαρακτηρισθεί από το Δικαστήριο ως «γενική ρήτρα επιεικείας» (απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 1983, 283/82, Schoellershammer κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 4219, σκέψη 7). Πρώτον, η διάταξη αυτή αφορά «ειδικές περιπτώσεις», πράγμα που προϋποθέτει κατ' ανάγκη ότι η Επιτροπή πρέπει να λαμβάνει υπόψη και να σταθμίζει, από μια πληθώρα πραγματικών και νομικών δεδομένων, εκείνα που ενδέχεται να είναι κρίσιμα για την έκδοση της τελικής αποφάσεώς της. Δεύτερον, η Επιτροπή πρέπει να εξακριβώνει αν ο ενδιαφερόμενος ενήργησε όχι απλώς εξ αμελείας αλλά εκ «προφανούς» αμελείας. Τέλος, η Επιτροπή, πριν εκδώσει την απόφασή της, έχει την υποχρέωση να διαβουλευθεί, σύμφωνα με το άρθρο 907 του κανονισμού 2454/93, με μια ομάδα εμπειρογνωμόνων, πράγμα που σημαίνει ότι έχει τη δυνατότητα να δεχθεί ή να μη δεχθεί τη γνώμη της ομάδας αυτής. Το Πρωτοδικείο, έχοντας υπόψη όλα τα στοιχεία αυτά, εκτιμά ότι η Επιτροπή διαθέτει, στο πλαίσιο της διαδικασίας εφαρμογής του άρθρου 13, τουλάχιστον ισοδύναμη εξουσία εκτιμήσεως με την εξουσία που της αναγνώρισε το Δικαστήριο με την προπαρατεθείσα απόφαση Technische Universität München. Κατά συνέπεια, στις διαδικασίες επιστροφής δασμών πρέπει να εξασφαλίζεται ο σεβασμός του δικαιώματος ακροάσεως.

35 Όσον αφορά την προκειμένη υπόθεση, διαπιστώνεται ότι ο φάκελος της υποθέσεως που διαβίβασαν οι γαλλικές αρχές στην Επιτροπή περιέχει έγγραφο της προσφεύγουσας, της 12ης Ιουλίου 1993, προς την τελωνειακή διοίκηση, με το οποίο η προσφεύγουσα αναφέρθηκε στις δυσκολίες που αντιμετώπιζε για την έναρξη λειτουργίας της αποθήκης τελωνειακής αποταμιεύσεως και στην «επιβεβαίωση» του ενδεχομένου επιστροφής των δασμών που είχε καταβάλει μεταξύ 1990 και 1992. Η αλληλογραφία όμως που αντηλλάγη μεταξύ της προσφεύγουσας και των γαλλικών τελωνειακών αρχών επί των δύο αυτών σημείων δεν περιλαμβάνεται στον φάκελο. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή έλαβε την προσβαλλόμενη απόφαση βάσει φακέλου που δεν ήταν πλήρης.

36 Πρέπει να προστεθεί ότι οι γαλλικές αρχές πρότειναν, κατά τη διαβίβαση του φακέλου, να επιτραπεί η επιστροφή, τονίζοντας ότι δεν είχε υπάρξει «καμία αμέλεια» εκ μέρους της προσφεύγουσας. Η Επιτροπή, καθόσον σκόπευε να αποκλίνει από την πρόταση αυτή και να απορρίψει την αίτηση επιστροφής, με το σκεπτικό μάλιστα ότι είχε υπάρξει «προφανής αμέλεια» της προσφεύγουσας — το επίθετο «προφανής» προστέθηκε ρητά με τον προαναφερθέντα κανονισμό 3069/86, της 7ης Οκτωβρίου 1986 — είχε την υποχρέωση να ζητήσει την ακρόαση της προσφεύγουσας από τις γαλλικές αρχές. Η απόφαση αυτή σχετικά με τον βαθμό αμέλειας προϋπέθετε περίπλοκη νομική εκτίμηση, η οποία δεν ήταν δυνατόν να διατυπωθεί παρά μόνο βάσει όλων των κρίσιμων πραγματικών στοιχείων, περιλαμβανομένων και των αποφάσεων και των δηλώσεων των εθνικών διοικητικών αρχών έναντι της προσφεύγουσας. Το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι στην περίπτωση αυτή, όπου η Επιτροπή καταλόγισε στην προσφεύγουσα βαρύ πταίσμα, δεχόμενη ότι ενήργησε εκ «προφανούς αμελείας», ο σεβασμός του δικαιώματος ακροάσεως της προσφεύγουσας από τις εθνικές αρχές ήταν ακόμη περισσότερο επιβεβλημένος απ' ό,τι στην προαναφερθείσα υπόθεση Technische Universität München, στην οποία το Δικαστήριο απαίτησε την ακρόαση του εισαγωγέα κατά τη διάρκεια της ενώπιον της Επιτροπής διαδικασίας, μολονότι το μόνο επίμαχο σημείο ήταν ο αντικειμενικός τεχνικός έλεγχος μιας επιστημονικής συσκευής.

37 Εξάλλου, το γεγονός ότι, όπως τόνισε η Επιτροπή, ακόμη και ο Γάλλος αντιπρόσωπος στην ομάδα εμπειρογνωμόνων, της οποίας ζητήθηκε η γνώμη πριν από την έκδοση της προσβαλλόμενης αποφάσεως, τάχθηκε κατά της επιστροφής των δασμών δεν έχει καμία σημασία. Πράγματι, δεν αποδείχθηκε ούτε καν υποστηρίχθηκε ότι το μέλος αυτό της ομάδας εμπειρογνωμόνων ήταν ενήμερο όλων των περιστάσεων της προκειμένης υποθέσεως.

38 Κατά συνέπεια, η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε κατόπιν διοικητικής διαδικασίας κατά την οποία υπήρξε προσβολή του δικαιώματος ακροάσεως της προσφεύγουσας.

39 Όσον αφορά τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι, ακόμη και αν είχαν ληφθεί υπόψη τα συμπληρωματικά στοιχεία που προσκόμισε η προσφεύγουσα ενώπιον του Πρωτοδικείου, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν θα είχε διαφορετικό περιεχόμενο, πρέπει να τονισθεί ότι η επιχειρηματολογία αυτή, με την οποία η Επιτροπή αρνείται προφανώς ότι η διαπιστωθείσα ανωτέρω διαδικαστική πλημμέλεια έχει κρίσιμη σημασία, δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Το Πρωτοδικείο

δεν μπορεί δηλαδή να υποκατασταθεί στην αρμόδια διοικητική αρχή ούτε να προδικάσει το συμπέρασμα στο οποίο θα καταλήξει η αρχή αυτή κατόπιν νέας διοικητικής διαδικασίας, η οποία θα διεξαχθεί μετά τη συμπλήρωση του φακέλου από τις γαλλικές αρχές και από την προσφεύγουσα. Εξάλλου, η ομάδα εμπειρογνωμόνων με την οποία η Επιτροπή υποχρεούται, κατά το άρθρο 907 του κανονισμού 2454/93, να διαβουλεύεται πριν από την έκδοση της αποφάσεώς της δεν έχει εξετάσει ακόμη τον φάκελο μετά τη συμπλήρωσή του και συνεπώς δεν έχει μπορέσει να αποφανθεί εν πλήρη επιγνώσει της υποθέσεως.

40 Απ' όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο λόγος ακυρώσεως που αφορά την παραβίαση της αρχής περί προηγουμένης ακροάσεως πρέπει να γίνει δεκτός. Κατά συνέπεια, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί, χωρίς να χρειάζεται να αποφανθεί το Πρωτοδικείο επί των λοιπών λόγων ακυρώσεως που προβάλλει η προσφεύγουσα.

Επί του αιτήματος αναγνωρίσεως του βασίμου της αιτήσεως επιστροφής

41 Η προσφεύγουσα, απαντώντας σε ερώτηση του Πρωτοδικείου, διευκρίνισε ότι εμμένει επί του αναγνωριστικού αιτήματός της, ακόμη και σε περίπτωση ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συναφώς η προσφεύγουσα τόνισε ότι θεμελιώνει την αίτησή της περί επιστροφής των δασμών κυρίως επί της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης που της δημιούργησαν οι δηλώσεις των γαλλικών αρχών σχετικά με την επιστροφή των καταβληθέντων ήδη δασμών. Κατά την προσφεύγουσα, η νομική αυτή αιτία, που δεν έχει καμία σχέση με τη συνήθη διαδικασία που προβλέπουν τα άρθρα 905 επ. του κανονισμού 2454/93, εμπίπτει μόνο στη δικαιοδοσία του Πρωτοδικείου και του επιτρέπει να εκδώσει, υπέρ της προσφεύγουσας, αμέσως εκτελεστή απόφαση ως προς την αιτούμενη επιστροφή.

42 Συναφώς αρκεί να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, ο κοινοτικός δικαστής δεν μπορεί, χωρίς να σφετερισθεί προνομίες της διοικητικής αρχής, να διατάξει ένα κοινοτικό όργανο να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της δικαστικής αποφάσεως με την οποία ακυρώνεται απόφαση του κοινοτικού αυτού οργάνου, κατόπιν ασκήσεως προσφυγής ακυρώσεως βάσει του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΚ (βλ. π.χ. τη διάταξη του Πρωτοδικείου της 27ης Μαΐου

1994, T-5/94, J κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-391, σκέψη 17, και την απόφαση του Πρωτοδικείου της 8ης Νοεμβρίου 1990, T-73/89, Barbi κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. II-619, σκέψη 38). Το άρθρο 176 της Συνθήκης ΕΚ, κατά το οποίο το όργανο του οποίου η πράξη κηρύχθηκε άκυρη οφείλει να λάβει τα αναγκαία μέτρα, αποτελεί περιοριστική ρύθμιση του ζητήματος. Πρέπει να προστεθεί ότι, εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή πρέπει να επαναλάβει εν προκειμένω τη διοικητική διαδικασία, πράγμα που σημαίνει ότι θα ήταν πρόωρο να αποφανθεί το Πρωτοδικείο επί του λόγου ακυρώσεως που αφορά την παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

43 Κατά συνέπεια, το αίτημα αναγνωρίσεως του βασίμου της αιτήσεως επιστροφής πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο.

Επί των δικαστικών εξόδων

44 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του αντιδίκου. Δεδομένου ότι οι κυριότεροι ισχυρισμοί της Επιτροπής απορρίφθηκαν, πρέπει να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Ακυρώνει την απόφαση REM 4/94 της Επιτροπής, της 18ης Ιουλίου 1994, η οποία απευθύνθηκε στη Γαλλική Δημοκρατία, Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Έμμεσων Φόρων.

2) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.

3) Καταδικάζει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Kirschner Καλογερόπουλος Tiili

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 9 Νοεμβρίου 1995.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Προεδρεύων

H. Kirschner